

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

29 oktober 2008

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de bepalingen van
het Gerechtelijk Wetboek betreffende
het deskundigenonderzoek**

(ingediend door de heren Joseph George
en Gerald Kindermans
en mevrouw Clotilde Nyssens)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

29 octobre 2008

PROPOSITION DE LOI

**réformant les dispositions du Code
judiciaire sur l'expertise**

(déposée par MM. Joseph George
et Gerald Kindermans
et Mme Clotilde Nyssens)

SAMENVATTING

Dit wetsvoorstel behelst een aantal wijzigingen van de in het Gerechtelijk Wetboek opgenomen bepalingen aangaande het deskundigenonderzoek, met name wat de installatie, de keuze van de deskundige en de betaling door de partijen betreft.

RÉSUMÉ

La proposition apporte des modifications aux règles du Code judiciaire relatives à l'expertise, notamment en matière de l'installation, du choix de l'expert et du paiement par les parties.

cdH	:	centre démocrate Humaniste		
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams		
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen		
FN	:	Front National		
LDD	:	Lijst Dedecker		
MR	:	Mouvement Réformateur		
N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie		
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten		
PS	:	Parti Socialiste		
sp.a+VI.Pro	:	Socialistische partij anders + VlaamsProgressieven		
VB	:	Vlaams Belang		

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 52 0000/000 :	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 52 0000/000 :	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA :	Questions et Réponses écrites
CRIV :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)	CRIV :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV :	Beknopt Verslag (blauwe kaft)	CRABV :	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)	CRIV :	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN :	Plenum	PLEN :	Séance plénière
COM :	Commissievergadering	COM :	Réunion de commission
MOT :	moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT :	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
Bestellingen :	Commandes :
Natieplein 2	Place de la Nation 2
1008 Brussel	1008 Bruxelles
Tel. : 02/ 549 81 60	Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be	www.laChambre.be
e-mail : publicaties@deKamer.be	e-mail : publications@laChambre.be

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De op 15 mei 2007 aangenomen wet tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het deskundigenonderzoek en tot herstel van artikel 509*quater* van het Strafwetboek heeft tot heel wat controverse geleid bij de vakmensen die hem in de praktijk moeten toepassen.

Hij bevat namelijk nogal wat leemten en bovendien is hij, in weerwil van de vele positieve aspecten, allesbehalve een toonbeeld van rationaliteit. Zowel in de chronologie als qua formulering behoort de wet te worden aangepast, zoniet dreigen de gerechtsdeskundigen door de bomen het bos niet langer te zien en komt de doeltreffendheid van hun werk in het gedrang.

Als men bovendien bedenkt hoeveel die deskundigenonderzoeken kosten, is het zonde het risico te lopen dat de rechters geregeld deskundigen gaan vervangen of zelfs geen rekening meer houden met het advies van deskundigen die hebben verzuimd de nieuwe en complexe *modus operandi* te volgen.

Naast de volledige hernummering en de herformulering van bepaalde artikelen houdt dit wetsvoorstel eveneens een inhoudelijke herziening in van een aantal andere artikelen. Daartoe werd niet alleen rekening gehouden met de opmerkingen van de vakmensen, zoals de advocaten en de magistraten, maar ook met de visie van de academische wereld.

De belangrijkste van die fundamentele wijzigingen hebben betrekking op:

- de huidige installatievergadering in de raadkamer, waarbij de deskundigen eventueel telefonisch «*of via enig ander communicatiemiddel*» kunnen worden gecontacteerd (artikel 972, § 2, van de wet van 15 mei 2007). In de praktijk is die vergadering echter nutteloos en verzaamt én vertraagt ze alleen maar de procedure. Uiteraard kan de rechtbank ze samenroepen, met name wanneer de partijen dat wensen, maar het ware raadzaam elke verplichting daartoe weg te laten (inzonderheid wanneer een partij verstek laat gaan);

- de keuze van de deskundige door de rechter, uit een lijst die werd opgesteld op het niveau van het rechtsgebied van de hoven van beroep en de arbeidshoven (zie het nieuwe artikel 964). Het is immers van belang dat de aangewezen deskundigen niet alleen technisch onderlegd zijn, maar dat ze ook beschikken over voldoende juridische kennis aangaande het gerechtelijk deskundigenonderzoek;

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Telle qu'elle a été adoptée le 15 mai 2007, la nouvelle loi sur l'expertise a suscité bien des controverses parmi les professionnels du terrain chargés de l'appliquer.

Cette loi présente des lacunes et un criant manque de rationalité, même si elle a introduit beaucoup de bonnes idées. Sur les plans chronologique et rédactionnel, elle mérite d'être revue, sous peine de voir les experts y perdre leur latin et ainsi de risquer d'obérer le résultat de leurs travaux.

Et quand on se rend compte du coût des expertises, il est dommage de prendre le risque de voir les juges procéder à de fréquents remplacements d'experts, voire même de décider de ne pas tenir compte de l'avis des experts qui n'auraient pas suivi le nouveau, et complexe, *modus operandi*.

Cependant, outre une complète refonte de la numérotation et de la rédaction de certains articles, cette proposition de loi introduit déjà également une révision, sur le fond, de certaines dispositions. Pour ce faire, il a été tenu compte des observations émises par les professionnels de terrain que sont les avocats et magistrats, mais aussi par le monde universitaire.

Les principales modifications substantielles portent:

- sur l'actuelle réunion d'installation de l'expertise en chambre du conseil, avec éventuellement un contact téléphonique «*ou par un autre moyen de télécommunication*» avec l'expert (article 972, § 2, de la loi du 15 mai 2007); cette réunion, telle qu'organisée dans la pratique, est inutile et n'a pour résultat que d'alourdir et de retarder le processus; il est évidemment loisible au tribunal de la prévoir, notamment si les parties le souhaitent, mais son caractère obligatoire doit être supprimé (notamment si une partie fait défaut);

- sur le choix de l'expert par le juge, parmi une liste établie au niveau des ressorts des cours d'appel et du travail (article 964 *nouveau*); il est en effet important que les experts choisis soient non seulement compétents, techniquement, mais qu'ils aient également des connaissances juridiques sur le plan de l'expertise judiciaire;

– het feit dat de deskundigen duidelijk moet worden gemaakt (zie het nieuwe artikel 990) dat, wanneer zij vragen of aanvaarden dat een van de partijen hen rechtstreeks betaalt, zij een strafrechtelijk risico nemen. Dat strafrechtelijk risico werd bij de wet van 15 mei 2007 expliciet in het Strafwetboek opgenomen (zie artikel 509*quater* van dat Wetboek), maar het is best mogelijk dat de deskundigen daar, geheel te goeder trouw, niet van op de hoogte zijn.

– sur le fait d'attirer l'attention des experts, par l'introduction de l'article 990 nouveau, sur le risque pénal qu'ils prennent s'ils demandent ou acceptent un paiement direct d'une des parties. Risque pénal consacré par l'introduction, par la loi du 15 mai 2007, de l'article 509*quater* dans le Code pénal mais dont les experts auraient pu, en toute bonne foi ignorer l'existence.

Joseph GEORGE (cdH)
Gerald KINDERMANS (CD&V)
Clotilde NYSENS (cdH)

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 875*bis* van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 15 mei 2007, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 875*bis*. De rechter beperkt bij gemotiveerde beslissing de keuze van de onderzoeksmaatregel tot wat volstaat om het geschil op te lossen, waarbij de meest eenvoudige, snelle en goedkope maatregel de voorkeur geniet.

Hij kan bijvoorbeeld een vaststelling doen opstellen door een deurwaarder, een persoonlijke verschijning van de partijen bevelen enzovoort.»

Art. 3

Artikel 962 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 962. De rechter kan, ter oplossing van een voor hem gebracht geschil of ingeval een geschil werkelijk en dadelijk dreigt te ontstaan, deskundigen gelasten vaststellingen te doen of een technisch advies te geven; hij motiveert zijn beslissing.

Hij is niet verplicht het advies van de deskundigen te volgen indien het strijdig is met zijn overtuiging.»

Art. 4

Artikel 963 van hetzelfde Wetboek, opgeheven bij de wet van 15 mei 2007, wordt hersteld in de volgende lezing:

«Art. 963. De rechter kan zonder meer een deskundige aanstellen teneinde aanwezig te zijn bij een onderzoeksmaatregel die hij heeft bevolen, hetzij om ter plaatse een technische vaststelling te doen, waarbij de partijen vooraf in kennis werden gesteld van zijn aanwezigheid, hetzij om mondeling advies te geven op een zitting bepaald met het oog op de persoonlijke verschijning van de partijen.

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 875*bis* du Code judiciaire, inséré par la loi du 15 mai 2007, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 875*bis*. Le juge limite le choix de la mesure d'instruction à ce qui est suffisant pour la solution du litige, en privilégiant la mesure la plus simple, la plus rapide et la moins onéreuse, par une décision motivée.

Il peut, par exemple, faire dresser un constat d'huissier, ordonner une comparution personnelle des parties, etc...».

Art. 3

L'article 962 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 962. Le juge peut, en vue de la solution d'un litige porté devant lui, ou en cas de menace objective et actuelle d'un litige, charger des experts de procéder à des constatations ou de donner un avis d'ordre technique; il motive sa décision.

Il n'est pas tenu de suivre l'avis des experts si sa conviction s'y oppose.»

Art. 4

L'article 963 du même Code, abrogé par la loi du 15 mai 2007, est rétabli dans la rédaction suivante:

«Art. 963. Le juge peut simplement désigner un expert afin qu'il soit présent lors d'une mesure d'instruction qu'il a ordonnée, soit pour fournir un constat technique sur les lieux, les parties ayant été au préalable averties de son passage, soit pour donner une consultation orale lors d'une audience fixée en vue d'une comparution personnelle des parties.

De rechter kan die deskundige tevens gelasten stukken over te leggen die dienstig zijn voor de oplossing van het geschil. De deskundige kan die stukken ook spontaan overleggen.

De deskundige legt mondeling de eed af in de volgende bewoordingen:

«Ik zweer dat ik alle gevraagde toelichting in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk zal verstrekken»;

of:

«Je jure de donner toutes les explications qui me seront demandées, en honneur et conscience, avec exactitude et probité.»

of:

«Ich schwöre, alle geforderten Erläuterungen auf Ehre und Gewissen, genau und ehrlich zu geben.»

Van het verhoor van de deskundige wordt proces-verbaal opgemaakt.

Het ereloon en de kosten van de deskundige worden door de rechter onmiddellijk begroot onderaan het proces-verbaal met bevel tot tenuitvoerlegging ten laste van de partij of partijen die hij aanwijst en in de verhouding die hij bepaalt.».

Art. 5

Titel II, hoofdstuk III, afdeling VI, onderafdeling 2 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende onderafdeling, die de artikelen 964 en 965 omvat en waarvan het opschrift luidt als volgt:

«Onderafdeling 2. Keuze van de deskundige».

Art. 6

«Artikel 964 van hetzelfde Wetboek, opgeheven bij de wet van 15 mei 2007, wordt hersteld in de volgende lezing:

«Art. 964. Er worden lijsten van deskundigen opgesteld op het niveau van het rechtsgebied van de hoven van beroep en van de arbeidshoven.

Die lijsten worden elk jaar bijgewerkt en vervolgens overgezonden aan de minister van Justitie, die ermee belast is ze bekend te maken in het *Belgisch Staatsblad*

À cet effet, le juge peut également enjoindre à cet expert de produire des documents utiles pour la solution du litige; celui-ci peut aussi les produire spontanément.

L'expert prête alors verbalement serment dans les termes suivants:

«Je jure de donner toutes les explications qui me seront demandées, en honneur et conscience avec exactitude et probité»;

ou

«Ik zweer dat ik alle gevraagde toelichting in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk zal verstrekken»;

ou

«Ich schwöre, alle geforderten Erläuterungen auf Ehre und Gewissen, genau und ehrlich zu geben.»

Il est donné procès-verbal de l'audition de l'expert.

Le juge taxe immédiatement les frais et honoraires de l'expert au bas du procès-verbal et il en est délivré exécution contre la ou les parties qu'il désigne et dans la proportion qu'il détermine.».

Art. 5

La sous-section 2 de la section VI du chapitre III du titre II du même Code est remplacée par la sous-section suivante, comprenant les articles 964 et 965, rédigée comme suit:

«Sous-section 2. Du choix de l'expert».

Art. 6

L'article 964 du même Code, abrogé par la loi du 15 mai 2007, est rétabli dans la rédaction suivante:

«Art. 964. Il est établi des listes d'experts au niveau du ressort des cours d'appel et du travail.

Ces listes sont actualisées chaque année puis transmises au ministre de la Justice, chargé de les publier au *Moniteur belge* et sur le site Internet du Service public

en op de internetsite van de Federale Overheidsdienst Justitie; ze worden ook aangeplakt in de onderscheiden griffies.

De aldus erkende deskundigen beschikken over een erkende technische bekwaamheid en hebben een gespecialiseerde opleiding in gerechtelijke expertise gevolgd of een juridische basisopleiding genoten.»

Art. 7

Artikel 965 van hetzelfde Wetboek, opgeheven bij de wet van 15 mei 2007, wordt hersteld in de volgende lezing:

«Art. 965. § 1. De rechter stelt slechts één deskundige aan, die hij mag kiezen uit de lijst van zijn eigen dan wel van een ander rechtsgebied.

§ 2. Hij kan het evenwel nodig achten verscheidene deskundigen aan te stellen. De deskundigen stellen dan één enkel verslag op, dat zij allen ondertekenen. Zij geven één enkel advies bij meerderheid van stemmen.

Indien zij van mening verschillen, geven zij evenwel aan waarom dat zo is. Hun gedetailleerde kosten- en ereloonstaat wordt gezamenlijk opgesteld, maar geeft een duidelijke opgave van ieders aandeel.»

Art. 8

Titel II, hoofdstuk III, afdeling VI, onderafdeling 3, van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen door de volgende onderafdeling, die de artikelen 966 tot 971 omvat en waarvan het opschrift luidt als volgt:

«Onderafdeling 3. Wraking van de deskundigen».

Art. 9

Artikel 971 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 971. De griffier zendt bij gerechtsbrief een eensluidend afschrift van de akte van wraking aan de gewraakte deskundige; tevens bericht hij hem dat hij binnen acht dagen moet meedelen of hij in de wraking berust dan wel of hij ze betwist.

Indien de deskundige in de wraking berust of ze onbeantwoord laat, staat de rechter ze toe.

fédéral Justice; elles sont également affichées dans les différents greffes.

Les experts ainsi agréés présenteront une compétence technique reconnue, et auront soit suivi une formation spécialisée dans le domaine de l'expertise judiciaire soit suivi une formation juridique de base.»

Art. 7

L'article 965 du même Code, abrogé par la loi du 15 mai 2007, est rétabli dans la rédaction suivante:

«Art. 965. § 1er. Le juge ne désigne qu'un seul expert, qu'il peut choisir dans la liste de son ressort, ou dans un autre ressort.

§ 2. Il peut néanmoins juger nécessaire d'en désigner plusieurs. Les experts dressent alors un seul rapport qu'ils signent tous. Ils forment un seul avis à la pluralité des voix.

En cas d'avis différents, ils en indiquent néanmoins les motifs. Leur état de frais et honoraires détaillé est collectif mais indique clairement la quote-part de chacun.»

Art. 8

La sous-section 3 de la section VI du chapitre III du titre II du même Code est remplacée par la sous-section suivante, comprenant les articles 966 à 971, rédigée comme suit

«Sous-section 3. De la récusation des experts».

Art. 9

L'article 971 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 971. Le greffier adresse sous pli judiciaire à l'expert récusé une copie conforme de l'acte de récusation; en même temps, il avise l'expert qu'il est tenu de déclarer dans la huitaine s'il accepte ou s'il conteste la récusation.

Si l'expert l'accepte ou se tait, la récusation est admise par le juge.

Indien de deskundige de wraking betwist, hoort de rechter de partijen en de deskundige in raadkamer, waarna hij een met redenen omklede beslissing neemt.

Wordt de wraking door de rechter verworpen, dan kan hij de partij die ze heeft voorgedragen, veroordelen tot schadevergoeding jegens de deskundige indien deze dit vordert; in dat geval kan deze laatste evenwel geen deskundige blijven in de zaak.

De rechter wijst de nieuwe deskundige ambtshalve aan, wat zijn beslissing ook is.»

Art. 10

Titel II, hoofdstuk III, afdeling VI, onderafdeling 4, van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen door de volgende onderafdeling, die de artikelen 972 tot 983 omvat en waarvan het opschrift luidt als volgt:

«Onderafdeling 4. Verloop van het deskundigenonderzoek».

Art. 11

Artikel 972 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 972. De beslissing waarbij het deskundigenonderzoek wordt bevolen, bevat minstens:

1. de vermelding van de omstandigheden die het deskundigenonderzoek en de eventuele aanstelling van verscheidene deskundigen noodzaken;
2. de vermelding van de identiteit van de aangeestelde deskundige of deskundigen;
3. een nauwkeurig omschrijving van de opdracht van de deskundige;
4. de termijn waarin de installatievergadering moet plaatsvinden die eventueel ter plaatse wordt georganiseerd door de deskundige, samen met de partijen en hun raadslieden;
5. de termijn voor de indiening van het eindverslag;
6. het bedrag van het voorschot;
7. de aanwijzing van de partij(en) welke dat voorschot ter griffie of in eender welke andere overeengekomen kredietinstelling moet(en) consigner; de rechter kan deze verplichting niet opleggen aan de partij die overeenkomstig artikel 1017 niet in de kosten kan worden verwezen;
8. de termijn waarin die consignatie moet plaatsvinden;

Si l'expert conteste, le juge entend les parties et l'expert en chambre du conseil; il rend ensuite une décision motivée.

Si le juge rejette la récusation, il peut condamner la partie qui l'a requise à des dommages et intérêts envers l'expert qui le réclame mais celui-ci ne pourra néanmoins demeurer expert en la cause.

Quelle que soit sa décision, le juge nomme d'office le nouvel expert.»

Art. 10

La sous-section 4 de la section VI du chapitre III du titre II du même Code est remplacée par la sous-section suivante, comprenant les articles 972 à 983, rédigée comme suit

«Sous-section 4. Du déroulement de l'expertise».

Art. 11

L'article 972 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 972. La décision qui ordonne l'expertise comporte au moins:

1. l'indication des circonstances qui rendent nécessaires l'expertise et la désignation éventuelle de plusieurs experts;
2. l'identité de l'expert ou des experts désignés;
3. une description précise de la mission d'expertise;
4. le délai dans lequel doit avoir lieu la réunion d'installation organisée par l'expert avec les parties et leurs conseils, le cas échéant sur les lieux;
5. le délai du dépôt du rapport final;
6. le montant de la provision;
7. la désignation de la ou des parties tenues de consigner cette provision au greffe ou dans tout autre établissement de crédit dont elles auront convenu; le juge ne peut imposer cette obligation à la partie qui, conformément à l'article 1017, ne peut être condamnée aux dépens;
8. le délai dans lequel doit avoir lieu cette consignation;

9. het bedrag dat eventueel onmiddellijk kan worden vrijgegeven om de eerste kosten van de deskundige te dekken;

10. de aanwijzing van de rechter die er vervolgens moet op toezien dat het deskundigenonderzoek naar behoren verloopt, als de rechter die het deskundigenonderzoek beveelt, niet dezelfde is als de rechter die voor de grond van de zaak wordt aangezocht.

Binnen vijf dagen stelt de griffier de partijen en hun raadslieden automatisch, bij gewone brief, in kennis van deze beslissing; de deskundigen en de eventuele niet-verschenen partijen ontvangen een gerechtsbrief. Die kennisgeving doet het aantekenen van verzet ten aanzien van deze laatste ingaan.

Ten behoeve van de deskundige voegt de griffier een afschrift van dit artikel bij. Hij informeert hem uitdrukkelijk over de verplichting elke rechtstreekse betaling van een partij in zijn handen te weigeren; zo niet stelt hij zich bloot aan de strafmaatregelen bepaald in artikel 509quater van het Strafwetboek, dat *in extenso* wordt weergegeven.».

Art. 12

Artikel 972bis van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 15 mei 2007, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 972bis. Binnen acht dagen na die kennisgeving:

- kan de deskundige de opdracht bij een met redenen omklede beslissing weigeren;
- of
- deelt de deskundige, indien hij in de opdracht berust, de plaats, de dag en het uur van de eerste installatievergadering bij aangetekende brief mee aan de partijen, en bij gewone brief aan de rechter en aan de raadslieden.».

Art. 13

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 972ter ingevoegd, luidende:

«Art. 972ter. Zodra het voorschot in consignatie werd gegeven, brengt de griffie of de kredietinstelling de deskundige hiervan bij gewone brief op de hoogte; eventueel wordt het vrijgegeven deel doorgestort aan de deskundige.».

9. le montant qui pourra être, le cas échéant, immédiatement libéré à destination de l'expert pour couvrir ses premiers frais;

10. la désignation du juge chargé de contrôler ensuite le bon déroulement de l'expertise, si celui qui l'ordonne n'est pas celui qui connaîtra du fond du litige.

Dans les 5 jours, le greffier notifie automatiquement cette décision par simple missive aux parties et à leurs conseils, par pli judiciaire à l'expert et aux éventuelles parties défaillantes. Cette notification fait courir le délai d'opposition à l'égard de ces dernières.

À destination de l'expert, le greffier joint une copie du présent article. Il l'informe expressément de l'obligation de refuser tout paiement direct d'une partie entre ses mains, sous peine de s'exposer aux sanctions pénales prévues à l'article 509quater du Code pénal, reproduit *in extenso*.».

Art. 12

L'article 972bis du même Code, introduit par la loi du 15 mai 2007, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 972bis. Dans les 8 jours de cette notification, l'expert:

- soit peut refuser la mission par décision motivée;
- soit, s'il accepte sa mission, communique les lieu, jour et heure de la première réunion d'installation par lettre recommandée aux parties, par simple lettre au juge et aux conseils.».

Art. 13

Dans le même Code est inséré un article 972ter, rédigé comme suit:

«Art. 972ter. Dès que la provision est consignée, le greffe ou l'établissement de crédit en informe l'expert par lettre missive; le cas échéant, la partie libérée est versée à l'expert.».

Art. 14

Artikel 973 wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 973. Met instemming van de partijen en hun raadslieden gaat de deskundige tijdens de installatievergadering over tot de volgende handelingen:

1. hij past eventueel de opdracht aan;
2. hij preciseert de plaats, de dag en het uur van zijn verdere werkzaamheden;
3. hij voorziet of hij al dan niet een beroep zal moeten doen op een gespecialiseerde wetenschapper;
4. hij maakt een globale raming van de kostprijs van het deskundigenonderzoek, of hij preciseert ten minste de manier waarop zijn kosten en ereloon, alsook die van de eventuele wetenschapper, worden berekend;
5. hij bepaalt de termijn waarin hij zijn voorlopig advies zal uitbrengen, alsook de termijn waarin de partijen vervolgens hun opmerkingen kunnen laten gelden, rekening houdend met de door de rechter bepaalde termijn voor de indiening van het eindverslag van het deskundigenonderzoek als bedoeld in artikel 972, eerste lid, 5.

Vanaf dat ogenblik vat hij het deskundigenonderzoek aan.

Van al zijn handelingen bezorgt hij een eerste verslag aan de rechter die belast is met het opvolgen van het deskundigenonderzoek, alsook aan de partijen en hun raadslieden, overeenkomstig artikel 975, derde lid.».

Art. 15

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 973/1 ingevoegd, luidende:

«Art. 973/1. Uiterlijk op de dag van die installatievergadering bezorgen de partijen de deskundige een geïnventariseerd dossier.».

Art. 16

Artikel 974 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 974. De partijen zijn verplicht mee te werken aan het deskundigenonderzoek. Zo niet kan de rechter daaruit de conclusies trekken die hij passend acht.

Indien een door de rechter aangestelde partij niet binnen de in artikel 972, eerste lid, 7° en 8°, bedoelde

Art. 14

L'article 973 est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 973. Lors de la réunion d'installation, l'expert, de commun accord avec les parties et leurs conseils:

1. adapte éventuellement la mission;
2. précise les lieu, jour et heure de ses travaux ultérieurs;
3. prévoit, le cas échéant, la nécessité de faire appel à un sapiteur spécialisé;
4. fait une estimation globale du coût de l'expertise ou, au moins, précise le mode de calcul de ses frais et honoraires, sapiteur éventuel compris;
5. fixe le délai dans lequel il rendra son avis provisoire, ainsi que le délai dans lequel les parties pourront ensuite faire valoir leurs observations, le tout compte tenu du délai fixé par le juge pour le dépôt du rapport final d'expertise visé à l'article 972, alinéa 1er, 5.

Il commence ensuite, dès ce moment, les opérations d'expertise.

Il dresse, du tout, un premier rapport au juge chargé de suivre l'expertise, ainsi qu'aux parties et à leurs conseils, conformément à l'article 975, alinéa 3.».

Art. 15

Dans le même Code est inséré un article 973/1, rédigé comme suit:

«Art. 973/1. Au plus tard le jour de cette réunion d'installation, les parties remettent à l'expert un dossier inventorié.».

Art. 16

L'article 974 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 974. Les parties sont tenues de collaborer à l'expertise; à défaut, le juge peut en tirer toute conséquence qu'il jugera appropriée.

Si une partie désignée par le juge ne procède pas à la consignation dans le délai imparti visé à l'article 972,

termijn consigneert, kan de rechter daaruit de conclusies trekken die hij passend acht, en desnoods die nalatigheid bestraffen door de partij te veroordelen tot het betalen van een schadevergoeding en interesten aan de andere partijen of tot het betalen van een dwangsom.».

Art. 17

Artikel 975 van hetzelfde Wetboek, opgeheven bij de wet van 15 mei 2007, wordt hersteld in de volgende lezing:

«Art. 975. De oproeping voor verdere werkzaamheden inzake het deskundigenonderzoek geschiedt overeenkomstig artikel 972, § 2, tenzij de partijen en hun raadslieden de deskundige de toestemming geven gebruik te maken van een andere oproepingswijze.

Indien alle partijen of hun raadslieden om uitstel verzoeken, moet de deskundige daarmee instemmen. In alle andere gevallen kan hij het uitstel weigeren of toestaan en geeft hij de rechter bij gewone brief kennis van zijn beslissing.

De deskundige stelt binnen een termijn van vijftien dagen van elke vergadering een verslag op, waarvan hij een afschrift stuurt aan de rechter, de partijen en hun raadslieden, bij gewone brief, en aan de partijen die verstek hebben laten gaan, in voorkomend geval, bij een ter post aangetekende brief.».

Art. 18

Artikel 976 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 976. § 1. De rechter die werd aangewezen om het onderzoek op te volgen, ziet er met name op toe dat de termijnen worden nageleefd en dat de tegenspraak in acht wordt genomen.

In geval van dringende noodzaak kan de rechter de in deze onderafdeling bepaalde termijnen inkorten.

Te allen tijde kan de rechter, ambtshalve of op verzoek van de partijen of van de deskundige, de werkzaamheden bijwonen; de griffier brengt hen allen daarvan op de hoogte bij gewone brief, en de partijen die verstek hebben laten gaan, in voorkomend geval, bij gerechtsbrief.

§ 2. Elke betwisting die in de loop van het deskundigenonderzoek met betrekking tot dit onderzoek ontstaat tussen de partijen of tussen de partijen en de

alinéa 1er, 7° et 8°, le juge peut en tirer les conclusions qu'il juge appropriées et, le cas échéant, sanctionner le manquement par le paiement de dommages et intérêts aux autres parties, ou encore d'une astreinte.».

Art. 17

L'article 975 du même Code, abrogé par la loi du 15 mai 2007, est rétabli dans la rédaction suivante:

«Art. 975. La convocation en vue des travaux ultérieurs d'expertise se fait conformément à l'article 972, § 2, sauf si les parties et leurs conseils autorisent l'expert à recourir à un autre mode de convocation.

Si toutes les parties ou leurs conseils demandent un report, l'expert y consent; dans tous les autres cas, il peut refuser ou consentir le report et il notifie sa décision au juge par simple missive.

L'expert dresse un rapport de chaque réunion dans un délai de 15 jours et il l'adresse par lettre missive au juge, aux parties et à leurs conseils et, le cas échéant, par lettre recommandée aux parties défaillantes.».

Art. 18

L'article 976 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 976. § 1er. Le juge désigné pour suivre l'expertise veille notamment au respect des délais et du caractère contradictoire de l'expertise.

Pour des motifs d'urgence, il peut réduire les délais prévus à la présente sous-section.

À tout moment, il peut, d'office ou à la demande des parties ou de l'expert, assister aux opérations, le greffier les informant tous par lettre missive et, le cas échéant, les parties défaillantes par pli judiciaire.

§ 2. Toute contestation relative à l'expertise, survenant au cours de celle-ci, entre les parties ou entre les parties et les experts, y compris une demande de remplacement

deskundigen, met inbegrip van een verzoek tot vervanging van de deskundigen of tot uitbreiding of verlenging van de opdracht, wordt door de rechter beslecht.

De partijen en de deskundigen kunnen zich daartoe bij gewone brief, met vermelding van de redenen, tot de rechter wenden.

De griffier verstuurt binnen vijf dagen een oproeping tot verschijning in raadkamer aan de partijen, hun raadslieden en de deskundige, bij gewone brief, en aan de partijen die verstek hebben laten gaan, in voorkomend geval, bij gerechtsbrief.

De verschijning in raadkamer vindt plaats binnen een maand na de oproeping.

De rechter doet binnen acht dagen uitspraak, in laatste aanleg, bij met redenen omklede beslissing.

De kennisgeving van deze beslissing door de griffier geschiedt overeenkomstig het derde lid, tenzij de beslissing beantwoordt aan een verzoek tot vervanging van de deskundige; dan worden zowel de deskundige als de eventueel nieuw aangestelde deskundige bij gerechtsbrief van de beslissing in kennis gesteld.»

Art. 19

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 976/1 ingevoegd, luidend als volgt:

«Art. 976/1. § 1. Op verzoek van één van de partijen kan de rechter de deskundige die zijn opdracht niet naar behoren vervult, vervangen.

Indien alle partijen daar gezamenlijk om verzoeken, moet de rechter de deskundige vervangen.

De rechter kan ook de in artikel 796, § 2, bedoelde oproeping ambtshalve gelasten.

§ 2. Binnen vijftien dagen na de kennisgeving van de beslissing betreffende zijn vervanging legt de vervangen deskundige ter griffie een gedetailleerde kosten- en ereloonstaat neer, alsmede de stukken en nota's van de partijen, en stuurt hij de partijen en hun raadslieden een afschrift van zijn kosten- en ereloonstaat.»

des experts, ou d'extension ou de prolongation de la mission, est réglée par le juge.

À cet effet, les parties et les experts peuvent s'adresser au juge par lettre missive motivée.

Dans les 5 jours, le greffier adresse une convocation en chambre du conseil par lettre missive aux parties, à leurs conseils et à l'expert; par pli judiciaire aux éventuelles parties défaillantes.

La comparution en chambre du conseil a lieu dans le mois de la convocation.

Le juge statue dans les 8 jours, par décision motivée rendue en dernier ressort.

Le greffier notifie cette décision conformément à l'alinéa 3, sauf si elle répond à une demande de remplacement de l'expert, auquel cas la décision est notifiée par pli judiciaire à l'expert ainsi qu'au nouvel expert éventuellement désigné.»

Art. 19

Dans le même Code est inséré un article 976/1, rédigé comme suit:

«Art. 976/1. § 1er. Si une demande de remplacement de l'expert émane d'une seule des parties, le juge peut remplacer l'expert qui ne remplit pas correctement sa mission.

Si toutes les parties font cette demande conjointement, le juge doit remplacer l'expert.

Il peut aussi ordonner d'office la convocation prévue à l'article 976, § 2.

§ 2. Dans les 15 jours de la notification de la décision qui le remplace, l'expert remplacé dépose au greffe son état de frais et honoraires détaillé ainsi que les pièces et notes des parties, et il adresse copie de son état aux parties et à leurs conseils.»

Art. 20

Artikel 977 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 977. Indien de termijn voor het indienen van het eindverslag op meer dan zes maanden is bepaald, bezorgt de deskundige de rechter, de partijen en de raadslieden om de zes maanden een tussentijds verslag over de stand van zaken, dat het volgende vermeldt:

1. de reeds uitgevoerde werkzaamheden;
2. de werkzaamheden die uitgevoerd zijn sinds het laatste tussentijds verslag;
3. de nog uit te voeren werkzaamheden.».

Art. 21

Artikel 978 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 978. § 1. Alleen de rechter mag op gemotiveerd verzoek van de deskundige de oorspronkelijk bepaalde termijn voor de indiening van het eindverslag verlengen.

Bij een met redenen omklede beslissing weigert de rechter de verlenging wanneer hij van oordeel is dat die niet verantwoord is.

§ 2. Indien de deskundige niet om verlenging verzoekt terwijl de termijn komt te verstrijken, gelast de rechter ambtshalve de oproeping in raadkamer overeenkomstig artikel 976, § 2.».

Art. 22

Artikel 979 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 979. Indien de deskundige meent dat het voorschot of het vrijgegeven deel daarvan niet volstaat, kan hij de rechter om de consignatie van een bijkomend voorschot of verdere vrijgave verzoeken, zelfs als zulks gebeurt om een redelijk deel van het ereloon voor reeds gepresteerde werkzaamheden te dekken.

Zo de rechter dat verzoek weigert, moet hij aantonen dat het niet redelijk verantwoord is.».

Art. 20

L'article 977 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 977. Si le délai fixé pour le dépôt du rapport final est supérieur à 6 mois, l'expert adresse alors tous les 6 mois un rapport intermédiaire sur l'état d'avancement de ses travaux au juge, aux parties et à leurs conseils. Il doit mentionner:

1. les travaux déjà réalisés;
2. les travaux réalisés depuis le dernier rapport intermédiaire;
3. les travaux qui restent à réaliser.»

Art. 21

L'article 978 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 978. § 1er. Seul le juge peut prolonger le délai fixé au départ pour le dépôt du rapport final, et sur demande motivée de l'expert.

Le juge refuse de prolonger le délai par décision motivée s'il estime que la demande n'est pas justifiée.

§ 2. Si l'expert ne demande pas de prolongation alors que le délai vient à être dépassé, le juge ordonne d'office la convocation en chambre du conseil, conformément à l'article 976, § 2.»

Art. 22

L'article 979 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 979. Si l'expert considère que la provision, ou que la partie libérée de celle-ci, ne suffit pas, il peut demander au juge la consignation d'une provision supplémentaire ou une nouvelle libération, et cela, même pour couvrir une partie raisonnable des honoraires afférents aux travaux déjà exécutés.

Si le juge refuse cette demande, il doit démontrer qu'elle n'est pas raisonnablement justifiée.».

Art. 23

Artikel 980 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 980. Na afloop van zijn werkzaamheden stuurt de deskundige zijn bevindingen met reeds een voorlopig advies ter lezing aan de rechter, de partijen en hun raadslieden.

De deskundige ontvangt de opmerkingen van de partijen en van hun raadslieden voor het verstrijken van de tijdens de installatievergadering vastgestelde termijn; hij houdt geen rekening met de opmerkingen die hij in voorkomend geval laatijdig ontvangt.».

Art. 24

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 980/1 ingevoegd, luidende:

«Art. 980/1. De rechter kan laatijdig opmerkingen ambtshalve uit de debatten weren.».

Art. 25

Artikel 981 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 981. De deskundige poogt de partijen te verzoenen.

In geval van verzoening legt hij ter griffie een loutere vaststelling van verzoening neer zonder de inhoud ervan te preciseren, alsmede – naast zijn gedetailleerde kosten- en ereloonstaat – de stukken en nota's van de partijen.

Bij aangetekende brief zendt hij een afschrift van zijn staat en de vaststelling van verzoening toe aan de partijen en aan hun raadslieden.».

Art. 26

Artikel 982 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

Art. 982. § 1. Het eindverslag vermeldt de tegenwoordigheid van de partijen bij de werkzaamheden, hun mondelinge verklaringen en hun vorderingen.

Het vermeldt de stukken en nota's die de partijen aan de deskundige hebben overhandigd.

Art. 23

L'article 980 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 980. À la fin de ses travaux, l'expert envoie pour lecture au juge, aux parties et à leurs conseils, ses constatations, auxquelles il joint déjà un avis provisoire.

L'expert reçoit les observations des parties et de leurs conseils avant l'expiration du délai fixé lors de la réunion d'installation; il ne tient aucun compte des observations qu'il recevrait tardivement.».

Art. 24

Dans le même Code est inséré un article 980/1, rédigé comme suit:

«Art. 980/1. Le juge peut écarter d'office des débats les observations tardives.».

Art. 25

L'article 981 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 981. L'expert tente de concilier les parties.

En cas de conciliation, il dépose au greffe un simple constat de conciliation, sans en préciser le contenu, ainsi que son état de frais et honoraires détaillé, les pièces et notes des parties.

Il envoie copie de son état et du constat de conciliation par lettre recommandée aux parties et à leurs conseils.».

Art. 26

L'article 982 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 982. § 1er. Le rapport final relate la présence des parties aux travaux, leurs déclarations verbales et leurs réquisitions.

Il contient le relevé des documents et des notes remis par les parties à l'expert.

Het verslag wordt door de deskundige gedagtekend en ondertekend met aanbrenging van de als volgt luidende eed:

«Ik zweer dat ik mijn opdracht in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk vervuld heb.»;

of

«*Je jure avoir rempli ma mission en honneur et conscience, avec honneur et probité.*»;

of

«*Ich schwöre, daß ich den mir erteilten Auftrag auf Ehre und Gewissen, genau und ehrlich erfüllt habe.*».

§ 2. De deskundige legt de minuut van het verslag ter griffie neer, alsmede zijn gedetailleerde kosten- en ereloonstaat, de stukken en nota's van de partijen.

Bij aangetekende brief zendt hij een afschrift van het verslag en de staat toe aan de partijen en aan hun raadslieden.».

Art. 27

Artikel 983 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 983. Indien de rechter van oordeel is dat hij in het deskundigenverslag niet voldoende opheldering vindt, kan hij:

1. hetzij een aanvullend, door de deskundige te verrichten onderzoek bevelen;

2. hetzij de deskundige ter zitting horen overeenkomstig artikel 963, eerste lid;

3. hetzij een nieuw deskundigenonderzoek bevelen, waarbij hij dan een andere deskundige aanstelt; die laatste kan de vorige deskundige om de inlichtingen verzoeken welke hij dienstig acht.».

Art. 28

Artikel 984 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 984. Bij het einde van de rechtspleging, wanneer het vonnis definitief is geworden, zendt de griffier daarvan een afschrift naar de deskundige.».

Le rapport est daté et signé par l'expert, sous l'apposition du serment final ainsi conçu:

«Je jure avoir rempli ma mission en honneur et conscience, avec honneur et probité»;

ou

«*Ik zweer dat ik mijn opdracht in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk vervuld heb*»;

ou

«*Ich schwöre dass ich den mir erteilten Auftrag auf Ehre und Gewissen, genau und erlich erfüllt habe.*».

§ 2. L'expert dépose la minute du rapport au greffe, ainsi que son état de frais et honoraires détaillé, les pièces et notes des parties.

Il envoie copie du rapport et de l'état par lettre recommandée aux parties et à leurs conseils.».

Art. 27

L'article 983 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 983. Si le juge ne s'estime pas suffisamment éclairé par le rapport d'expertise, il peut:

1. soit ordonner un devoir complémentaire à réaliser par l'expert;

2. soit entendre l'expert à l'audience, conformément à l'article 963, alinéa 1er;

3. soit ordonner une nouvelle expertise en désignant alors un autre expert; celui-ci peut demander à l'expert précédent les renseignements qu'il juge utiles.».

Art. 28

L'article 984 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 984. En fin de procédure, lorsque le jugement est devenu définitif, le greffier envoie copie à l'expert.».

Art. 29

Titel II, hoofdstuk III, afdeling VI, onderafdeling 5, wordt vervangen door de volgende onderafdeling die de artikelen 985 tot 991ter omvat, en waarvan het opschrift luidt als volgt:

«Onderafdeling 5: Vrijwillig of gedwongen optreden tijdens het deskundigenonderzoek».

Art. 30

Artikel 985 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 985. Wanneer het deskundigenonderzoek is bevolen bij verstek ten aanzien van een of meer partijen, kunnen deze zonder verdere formaliteiten besluiten deel te hebben aan elke stand van het deskundigenonderzoek, hetzij door er bij aanwezig te zijn of zich te laten vertegenwoordigen, hetzij door schriftelijke opmerkingen te laten kennen; in dat geval – en uitsluitend vanaf dat ogenblik – verlopen ten aanzien van die partijen het onderzoek en de verdere rechtspleging op tegenspraak; die partijen kunnen evenwel tegen de beslissing tot aanstelling van de deskundige geen verzet meer aantekenen.

Hetzelfde geldt voor een partij die vrijwillig tijdens het deskundigenonderzoek optreedt.».

Art. 31

Artikel 986 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 986. Als een tot tussenkomst gedwongen partij tot vrijwaring wordt opgeroepen vóór de deskundige zijn voorlopig advies heeft verstuurd, oordeelt de rechter naar gelang van het geval of het deskundigenonderzoek kan worden tegengeworpen.

Als de oproeping tot vrijwaring plaatsheeft na het voorlopig advies van de deskundige, is het deskundigenonderzoek aan die partij tegenstelbaar, tenzij zij afziet van het middel van de niettegenstelbaarheid.».

Art. 32

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 986/1 ingevoegd, luidende:

«Art. 986/1. De al dan niet vrijwillig tussenkomende partij kan niet eisen dat al gedane werkzaamheden in

Art. 29

La sous-section 5 de la section VI du chapitre III du titre II du même Code est remplacée par la sous-section suivante, comprenant les articles 985 à 991ter, rédigée comme suit

«Sous-section 5: De l'intervention volontaire ou forcée en cours d'expertise».

Art. 30

L'article 985 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 985. Lorsque l'expertise est ordonnée par défaut à l'égard d'une ou de plusieurs parties, celles-ci peuvent se décider à y prendre part, à n'importe quel stade de l'expertise, soit en étant présentes ou représentées soit en communiquant des observations écrites; dans ce cas, et à partir de ce moment-là uniquement, l'expertise et la procédure se déroulent contradictoirement à l'égard de ces parties; cependant, celles-ci ne peuvent plus faire opposition à la décision désignant l'expert.

Il en est de même pour la partie intervenante volontaire en cours d'expertise.».

Art. 31

L'article 986 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 986. Lorsqu'une partie est appelée en intervention forcée en garantie, avant l'envoi de l'avis provisoire de l'expert, le juge apprécie au cas par cas si l'expertise lui est opposable.

Si l'appel en garantie a lieu après l'avis provisoire de l'expert, l'expertise est inopposable à cette partie, sauf si elle-même renonce à cette inopposabilité.».

Art. 32

Dans le même Code est inséré un article 986/1, rédigé comme suit:

«Art. 986/1. La partie intervenante – volontairement ou non – ne peut exiger que des travaux déjà réalisés

haar bijzijn worden overgedaan, tenzij zij een eigen belang aantoont.».

Art. 33

Artikel 987 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 987. Na afloop van de werkzaamheden is de deskundige verplicht een gedetailleerde staat op te maken, die op de griffie neer te leggen en er een afschrift van naar de partijen en hun raadslieden te versturen.».

Art. 34

Artikel 988 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 988. Op de gedetailleerde kosten- en ereloonstaat worden vermeld:

1. het uurloon;
2. de dienstreiskosten;
3. de verblijfkosten;
4. de algemene kosten;
5. de aan derden betaalde bedragen;
6. de verrekening van de vrijgegeven bedragen.».

Art. 35

Artikel 989 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 989. De deskundige moet wachten tot de rechter zijn staat heeft begroot en mag van de partijen geen enkele directe betaling aanvaarden, op straffe van blootstelling aan de bij artikel 509*quater* van het Strafwetboek bepaalde straffen.».

Art. 36

Artikel 990 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 990. Binnen vijftien dagen na de neerlegging van de staat op de griffie moeten de partijen de rechter schriftelijk meedelen of zij het eens zijn met het bedrag ervan.

soient recommencés en sa présence, sauf si elle y justifie un intérêt propre.».

Art. 33

L'article 987 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 987. À l'issue de ses travaux, l'expert est tenu de dresser son état détaillé, de le déposer au greffe et d'en envoyer copie aux parties et à leurs conseils.».

Art. 34

L'article 988 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 988. L'état de frais et honoraires détaillé mentionne:

1. le tarif horaire;
2. les frais de déplacements;
3. les frais de séjour;
4. les frais généraux;
5. les montants payés à des tiers;
6. l'imputation des montants libérés.».

Art. 35

L'article 989 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 989. L'expert est tenu d'attendre la taxation de son état par le juge et ne peut accepter aucun paiement direct d'une des parties, sous peine de s'exposer aux sanctions pénales prévues à l'article 509*quater* du Code pénal.».

Art. 36

L'article 990 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 990. Dans les 15 jours du dépôt de l'état au greffe, les parties sont tenues d'informer le juge par écrit de leur éventuel accord sur cet état.

In dat geval begroot de rechter als laatste het ereloon en de kosten onderaan op de minuut van de staat en wordt daarvan een bevel tot tenuitvoerlegging gegeven overeenkomstig het akkoord dat is gesloten tussen of tegen de partij(en) die het voorschot bij de aanvang moesten consigneren.».

Art. 37

Artikel 991 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 991. § 1. Indien de partijen niet binnen de in artikel 991, § 1, bedoelde termijn hun instemming hebben betuigd, moet de deskundige bij gewone brief een beroep doen op de rechter, zodat die tot de begroting overgaat.

§ 2. De rechter stelt dan het bedrag vast van de kosten en het ereloon, onverminderd eventuele schadevergoeding en intresten als de partijen of een onder hen het bewijs lever(t)en dat de vertraging van de deskundige haar nadeel berokkent.

De rechter houdt hoofdzakelijk rekening met de zorgvuldigheid en de kwaliteit van het werk, alsook met de naleving van de vooropgestelde termijnen.

§ 3. De rechter verklaart het vonnis gewezen in laatste aanleg en uitvoerbaar tegen de partij(en) die het voorschot bij de aanvang moest(en) consigneren.».

Art. 38

Artikel 991*bis* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 15 mei 2007, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 991*bis*. Na de definitieve begroting nemen de deskundigen het voorschot op ten belope van de hun verschuldigde som.

Het eventuele saldo van de provisie wordt door de griffier ambtshalve aan de partijen terugbetaald in verhouding tot de bedragen die zij werkelijk hebben geconsigneerd.

Alleen als het geconsigneerde voorschot lager is dan het door de rechter begrote bedrag, mogen de deskundigen een rechtstreekse betaling in ontvangst nemen.».

Dans ce cas, le juge taxe en dernier ressort les honoraires et frais au bas de la minute de l'état et il en est délivré exécutoire conformément à l'accord intervenu entre les parties ou contre la ou les parties qui avaient été tenues de consigner la provision de départ.».

Art. 37

L'article 991 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 991. § 1er. Si dans le délai visé à l'article 990, les parties n'ont pas donné leur accord, l'expert est tenu de saisir le juge par lettre missive, afin qu'il procède à la taxation.

§ 2. Le juge fixe alors le montant des frais et honoraires, sans préjudice des dommages et intérêts éventuels si les parties, ou l'une d'elles, prouve(nt) que le retard de l'expert lui cause un préjudice.

Le juge tient surtout compte de la rigueur et de la qualité du travail ainsi que du respect des délais impartis.

§ 3. Le juge déclare le jugement rendu en dernier ressort et exécutoire contre la ou les parties qui avaient été tenues de consigner la provision de départ.».

Art. 38

L'article 991*bis* du même Code, inséré par la loi du 15 mai 2007, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 991*bis*. Après la taxation définitive, la provision est retirée par les experts à concurrence de la somme qui leur est due.

Le reliquat éventuel de la provision est remboursé d'office aux parties par le greffier au prorata des montants qu'elles ont effectivement consignés.

Dans la seule hypothèse où la provision consignée est inférieure au montant final taxé par le juge, les experts peuvent alors recevoir un paiement direct des parties.».

Art. 39

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 991*ter* ingevoegd, luidende:

«Art. 991*ter*. Deze bedragen zullen in de eindbeslissing als gerechtskosten worden begroot.»

3 juli 2008

Art. 39

Dans le même Code est inséré un article 991*ter*, rédigé comme suit:

«Art. 991*ter*. Dans la décision finale, ces montants seront taxés comme frais de justice.»

3 juillet 2008

Joseph GEORGE (cdH)
Gerald KINDERMANS (CD&V)
Clotilde NYSENS (cdH)